

Kulturális-közéleti havilap, harminckilencedik évfolyam

2012 október Hónapló

Dalos György: Vadulunk

Berlin, 2012. szeptember 7.

Fabri Péter barátom átküld nekem egy német nyelvű felhívást, miszerint lipcsei baloldali szervezetek tiltakoznak az ellen, hogy ez év október 9-én Balog Zoltán miniszter nyitja meg Lipcsében a Fény Ünnepest, amelynek főszereplője Magyarország. Ez este nyolc órakor fog – ha fog – bekövetkezni, én pedig két órával előtte a Nikolaikirchében tartom – ha tartom – a Rede zur Demokratie-t, a demokráciáról való hagyományos beszédet. Megtisztelő feladatomban, hogy méltassam a civil mozgalmat, amely 1989 forró őszén a hétfői tüntetéseken szembeszegült a diktatúrával, és előmozdította a békés átmenetet a demokráciába. S minthogy édes hazám a határnyitás révén nagyban hozzájárult a kedvező folyamathoz, természetesen a magyar érdekeket is illően ki fogom – ha fogom – domborítani.

Miért e sok „ha”? – kérdezheti joggal az olvasó, és kérdezem én is magamtól. A meghívás március elején ért, és gyanútlanul elfogadtam, mérlegelve azt a körülményt, hogy Magyarországról és a demokráciáról manapság errefelé nehéz elfogódottság nélkül beszélni. Egyfelől legalább vázlatosan ismertetnem kell, amit a hazai állapotokról gondolok, másfelől viszont izlésem ellen volna, hogy Isten házában az ünnepi istentisztelet után holmi olcsó napi politikai polémiába bocsátkozzam. Eltökéltem tehát magamban, hogy indulataim szilaj paripáit megfékezve oly méltányosan fogok szólni, ahogyan csak lehet, úgy, hogy a kormányzat se vesszen éhen, és én is megmaradjak.

Ámde mialatt ezt az arany középutat építgettem, szélén gusztusos virágágyakkal, édes hazám intézményei sem maradtak tétlenek. Első lépésként tapintatosan azt üzenték, hogy szónoklat helyett folytassak nyílt színi dialógust a kormányzat képviselőjével, amit én műfaji okokból elhárítottam. Ekkor a berlini magyar nagykövet felkereste a lipcsei főpolgármestert, és aggodalmának adott hangot szereplésem miatt egy olyan rendezvényen, amelynek Magyarország a díszvendége. A lipcseiek kitartottak meghívásom mellett, ám az egyensúly érdekében az októberi napokra számos olyan programot szerveztek, amelyeken a kormányhoz nálam közelebb álló személyiségek is kifejtethetik nézeteiket. Végül, de nem utolsósorban: a „Lichtfest”-et magyar részről Balog Zoltán miniszter nyithatja meg 80 ezerre saccolt közönség előtt. A nagykövet a találkozás alkalmával beírta nevét a város aranykönyvébe.

Megszólalt közben a Balpárt (Die Linke), amelynek 17 helye van a hetventagú városi tanácsban (CDU: 17, SPD: 14) azt követelve, hogy a mai magyarországi helyzetre való tekintettel vonják vissza a kormányoldalhoz intézett meghívást. Ez biztosan nem fog megtörténni, miáltal a Lichtfestre tüntetők várhatók, vélhetően paradicsommal és tojással felszerelve. Schöne Scheisse! – mondhatnám Goethe nyelvén, én, ártatlan, nemzetközi botrányba csöppentem bele! Együtt szerepelek a Fidesszel, és ráadásul Balog Zoltán nekem valamikor Balog Zoli volt, noha ma világok, mi több, világnézetek választanak el bennünket egymástól.

Fabri levelével egyidejűleg heves vitát észleltem a Facebookon. Bartus László az Amerikai Magyar Népszavában az azeri baltás gyilkos kiadatása kapcsán Orbán Viktor elmeállapotának megvizsgálását sürgette. Marsovszky Magdaléna megkifogásolta a távdiagnózist, mire több csoporttárs minősíthetetlen hangon utasította rendre. Kisvártatva egy Németországban élő hölgy gúnyosnak vélt plakátot tett fel a netre, amely Orbánt szidalmazva közölte az olvasókkal, hogy „anyja: zsidó, apja: cigány”. Ez ellen is interpellált valaki, mire egy buzgó „liberális” résztvevő közölte, hogy aki Orbánt védi, az „nyalja ki a seggét annak a köcsögnek” (értve ezen a miniszterelnököt).

Gyerekek, értem, hogy idegesek vagytok. Nem akármilyen történik velünk, fejünk felett baltás gyilkossal kereskednek, EU-dokumentumokat hamisítanak, nyugdíjokkal kaszinóznak, választási regisztrációt vezetnek be, a nemzeti hírügynökség tízmilliós büntetéssel zsarol egy templomgere bloggert, Nyirő Józsefet és Wass Albertet egy ágyba fektetik Radnóti Miklóssal és Szerb Antallal, Keletre nyitnak, Nyugatra zárnak satöbbi satöbbi. Mégis úgy gondolom, hogy az önkény ellen fellépők nem meríthetnek az önkény híveinek eszköztárából, a szabadságnak kultúrája és méltósága és méltósága kell hogy legyen. A demokrácia pedig türelemjáték. (Én ne tudnám? Harminc évig vártam rá.)

Száz léggömb szállt fel a Jászai Mari téren Radnóti Miklós özvegyének századik születésnapja alkalmából. Az ünnepelt a várakozások dacára nem mutatkozott az ablakban a költő rajongói előtt. Lehet, hogy testileg esett neheze a megjelenés, ám én inkább úgy gondolom, hogy Gyarmati Fanni ezzel is következetes magatartását kívánta aláhúzni, amellyel a költő emlékét védi, immár hatvannyolc esztendeje: nem akart a szobor mellékalakja lenni, nem szegődött Szendrey Júlia, Boncza Berta vagy Szántó Judit nyomába, inkább folytatni igyekezett azt, ami közös életükből megmaradt. Ma is abban a lakásban lakik, amelyből Radnóti 1944. május 19-én elindult halálos útjára.

1982 nyarán Kölnben kezembe került egy török baloldali hetilap, s annak irodalmi rovatában felfedeztem egy Radnóti-verset. Törökül nem tudván, fejemben több tucat kívülről ismert költeménnyel, kezemben egy török–német szótárral próbáltam kideríteni az eredetét. Napok teltek bele, mire a német nyersszöveg segítségével megfejtettem a szokatlan rejtvényt. A török újság az 1936-ban született „Tegnap és ma” című költeményt közölte, Radnóti haláltudatának (Bálint György kifejezése) szorongató korai dokumentumával: „Jaj, szőke gyerekkor, de messzire szálltál! / ó, hóhajú vénség, téged sem érlek el! / a költő bokáig csúszós vérben áll már / s minden énekében utolsót énekel.” A török fordítást legott borítékba csúszattam és a hozzáfűzött magyarázattal együtt elküldtem Fanninak, aki képezlapon köszönte meg.

Nyakig ülök a könyvekben, mélyre merülök az internetes portálokban: az oroszországi németiség történetét írom, kiadói megrendelésre – ma már le kell kopogni az ilyesmit. Furcsa história: egy német nép története II. Katalintól Vlagyimir Putyinig, egy kétmillió német tömegé, amely a 17. század derekától Oroszország, majd a Szovjetunió népeinek sorsában osztozott. A húszas-harmincas években saját köztársaságuk volt a Volga-vidéken, mígnem Sztalin 1941 augusztusában Közép-Ázsiába és Szibériába deportáltatta őket. Gorbacsov idején mozgalmat szerveztek a visszatelepülés érdekében, ám a széthulló birodalomnak kisebb gondja is nagyobb volt annál, hogy sikerre vigye a merész vállalkozást. Ma már zömmel a „történelmi hazában”, Németországban élnek, ahol a közvélemény inkább oroszoknak érzi őket. Történészként azért vonz a téma, mert ritka módon befejezett históriáról írhatok. Az oroszországi németiség mint entitás ugyanúgy nem létezik többé, mint a rómaiak vagy az

ógörögök.

Egészen pontosan, ez a népcsoport a megszűnés pillanatait éli. A fiatalok már nem sorolhatók bele, ám az öregeket még ezer szál köti az óhazához. Élnek Stuttgartban, Münchenben, Karagandában vagy Barnaulban, és ábrándoznak a messzi folyóról, amelynek két partján kétszázötven évig honosnak hitték magukat. A számkivetés éveiben pedig nem a Loreley melódiájától hatódtak meg, hanem attól, amikor a recsegő bakelitlemezről Saljapin hangja szólalt meg: „Volga, Volga, jó anyácska / Volga, vén orosz folyó...”

[Tetszik](#)

3 ember kedveli. Legyél te az első az ismerőseid közül!

Kapcsolódó írások:

1. **Dalos György: Mong Attila csöndje** Amikor azon a decemberi hajnalon Mong Attila műsorvezető Bogár Zsolt...
2. **Dalos György: Kazah szemmel** Berlin, 2011. november 5. Istenemre, a Goethe Intézet meghívása nélkül...
3. **Dalos György: Születésnap, díjátadás és a Pofalla-ügy** Bonn–Berlin, 2011. október 6. Mégiscsak van valami a Facebook forradalmában:...
4. **Dalos György: Gyerekszáj, felnőtt témák** Berlin, 2011. május 5. Valami zavar engem a Heller Ágnes...
5. **Dalos György: Álom túlzásokkal** Berlin, 2012. április 9. Azt álmodtam, hogy Hitler feltámadt, és...

Cimkék: [Dalos György](#)